

Onat Kaan Güzelce

**YABANCI MAHKEME KARARLARININ
TANINMASI VE TENFİZİNE ENGEL BİR
SEBEP OLARAK HUKUKÎ DİNLENİLME
HAKKI İHLÂLİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

§1. HUKUKİ DİNLENİLME HAKKI VE UNSURLARI.....	5
I. HUKUKİ DİNLENİLME HAKKININ TANIMI	5
II. BİLGİLENME HAKKI.....	13
A. Bilgilenme Hakkının Maddi Yönü	16
1. Dava Açıldığından Haberdar Olma	16
2. Taraf İşlemleri ve Dava Malzemesi	20
3. Mahkemenin İşlemleri	25
B. Bilgilenme Hakkının Şekli Yönü	34
1. Tebligat ve Tebligatın Usûlüne Uygun Yapılması	36
2. Yurtdışına Tebligat	48
III. AÇIKLAMA HAKKI.....	53
A. Açıklama Hakkının Konusu ve Kapsamı	55
1. Vakıalar ve Talep Sonucu	55
2. İspat Faaliyeti	56
3. Hukukî Sebepler	59
4. Tercüman Hakkı.....	60
B. Açıklama Hakkının Sınırları ve Kullanılması.....	62
1. Açıklama Hakkının Sınırları.....	62
2. Açıklama Hakkının Kullanılması	69
a. Kullanım Şekilleri.....	69

b. Açıklama Hakkı ve Adli Yardım.....	75
IV. DİKKATE ALINMA HAKKI	79
A. Dikkate Alınma Hakkının Anlamı ve Konusu.....	79
B. Gerekçe ve Önemi.....	83
C. Sürpriz (Şaşırtıcı) Karar Verme Yasağı	98

İKİNCİ BÖLÜM

§2. HUKUKİ DİNLENİLME HAKKINA UYULMUŞ OLMASININ TANIMA VE TENFİZ KOŞULU OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ	101
I. TÜRK HUKUKUNDA VE KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA HUKUKİ DİNLENİLME HAKKI İHLÂLLERİNİN TANIMA VE TENFİZ KOŞULU OLARAK DÜZENLENİŞİ	101
A. Konunun Türk Hukukunda Düzenlenişi.....	102
1. Genel Olarak	102
2. Hukukî Dinlenilme Hakkı ile Bağlantılı Tanıma ve Tenfiz Koşulları.....	105
3. Konunun AİHM İçtihadı Açısından Değerlendirilmesi .	109
B. Konunun Bazı Yabancı Hukuk Sistemlerinde Düzenlenişi....	111
1. İsviçre Hukukunda.....	111
2. Fransız Hukukunda.....	114
3. Avrupa Birliği Hukukunda	118
4. Lahey Tanıma ve Tenfiz Anlaşması'nda.....	124
II. HUKUKİ DİNLENİLME HAKKININ UNSURLARI ÇERÇEVESİNDE KONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ	131
A. Bilgilenme Hakkının İhlâl Edilmiş Olması	131
1. Tebligatın Hiç Yapılmaması.....	133
a. Dava Dilekçesinin Tebliğ Edilmemesi	133
b. Kararın Tebliğine İlişkin Sorunlar	135

---

(1) Kararın Tebliğ Edilmemesi ve Kesinleşme Meselesi.....	135
(2) Kararda Başvuru Yollarının Gösterilmemiş Olması.....	141
2. Tebligatın Kararın Verildiği Ülkenin Hukukuna Uygun Yapılmış Olması Koşulu	143
a. Tebligatın Usûle Uygun Olmasına Rağmen Hukuki Dinlenilme Hakkının İhlâl Edilmesi.....	144
b. Tebligatın Usûle Aykırı Yapılmasının Tenfize Engel Olmayacağı Durumlar.....	149
(1) Genel Olarak	149
(2) Lahey Tebligat Anlaşması'na Uygun Tebligat.....	155
c. Tebligatın Yeterli Süre Tanımayacak Biçimde Yapılması	163
3. Bilgilenme Hakkından Feragat	166
B. Açıklama Hakkının İhlâl Edilmiş Olması.....	167
1. Duruşma Yapılmadan Karar Verilmesi.....	169
2. Davalının Yokluğunda Karar Verilmesi.....	170
3. Avukat ile Temsile Dair İhlâller	177
a. Vekilin İhmâli Sebebiyle Temsil Edilememe	177
b. Ekonomik Sebeplerle Avukat ile Temsil Edilememe	181
c. Her İki Tarafın Aynı Vekil ile Temsil Edilmesi	182
4. Açıklama Hakkından Feragat.....	184
C. Dikkate Alınma Hakkının ve Bu Bağlamda Gerekçeli Karar Hakkının İhlâl Edilmiş Olması.....	186
1. Karşılaştırmalı Hukukta Gerekçesiz Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi	188
2. Türk Hukukunda Gerekçesiz Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi.....	196
a. Gerekçesiz Kararların Tanınması ve Tenfizi Lehine Görüşler.....	197
(1) Yabancı Mahkeme Önündeki Yargılama Usûlünün Lex Foriye Tabi Olması	197

(2) “Gerekçeye” İlişkin bir Denetimin Esasan İnceleme Yasağına Aykırı Olacağı	200
(3) Hukukî Dinlenme Hakkı ve Kamu Düzeni Kavramlarının Tanıma ve Tenfiz Hukukunda Farklı Yorumlanması Gerekliği.....	202
(4) Gerekçenin Kesin Hüküm Etkisine Sahip Olmaması.....	204
(5) Konunun Somut Olayın Şartlarına Göre Değerlendirilmesi Gerekliliği.....	205
b. Gerekçesiz Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Aleyhine Görüşler	206
(1) Tanıma-Tenfiz Denetimi Yapılabilmesi için “Gerekçenin” Bir Gereklik Oluşu.....	206
(2) Anayasa m. 141/f. 3 Hükümünün Tanınacak veya Tenfiz Edilecek Kararların Gerekçeli Olmasını Zorunlu Kılması.....	209
(3) Gerekçesiz Yabancı Mahkeme Kararlarının “Karar” Niteliğinde Olmaması	210
(4) Gerekçesiz Kararların Tarafların Hukukî Dinlenme Hakkı İhlâl Edilerek Verilmiş Olması.....	212
(5) Kararın Gerekçesiz Oluşunun Türk Kamu Düzenine Aykırılığın Meydana Gelmesi için Tek Başına Yeterli Olması	214
c. Değerlendirme	215
(1) İçtihadın Değerlendirilmesi	215
(2) Konunun Değerlendirilmesi	219
3. Dikkate Alınma Hakkından Feragat	229
III. HUKUKİ DİNLENİLME HAKKININ TANIMA VE TENFİZ DAVALARINDA İNCELENMESİNE İLİŞKİN ÖZEL DURUMLAR	231
A. Hukukî Dinlenme Hakkı İhlâli ve Dürüstlük Kuralı.....	231
B. Hukukî Dinlenme Hakkı İhlâllerinin İtiraz Üzerine İncelenebilecek Oluşu	235
C. Tanıma ve Tenfiz Davalarında İspat Yükü	250

D. Tanıma ve Tenfiz Davalarının Basit Yargılama Usûlüne Tabi Olması	258
E. Uygulanan Usûl Kurallarının Türk Hukukundakilerden Farklı Olmasının İhlâl için Yeterli Olmaması.....	261
SONUÇ	267
I. TÜRK TANIMA VE TENFİZ HUKUKUNDAKİ DÜZENLEMELERİN HUKUKİ DİNLENİLME HAKKININ KORUNMASI İÇİN TEORİK AÇIDAN YETERLİ OLUŞU	267
II. TANIMA-TENFİZ DAVALARINA ÖZGÜ USÛLÎ HÜKÜMLERDEN VE UYGULAMADAN KAYNAKLANAN SORUNLARIN GİDERİLMESİNE YÖNELİK ÖNERİLER.....	275
KAYNAKÇA.....	281